

”Jag älskar dig till himmelen”

Sussie fann ett sätt att överleva när livet förlorade sin mening.

Nu ger hon många utsatta barn en möjlighet till ett värdigt liv. I barnhemmet som hon och hennes sambo Hans driver i Thailand, kan barnen bo och utvecklas till trygga individer med en framtid. – Jag älskar de här barnen och mitt mål är att de ska kunna påverka sin situation och ha möjlighet att välja sitt liv när de lämnar oss. Om det sedan är en yrkeskarriär eller familjen spelar ingen roll, bara de gör sitt val med hjärtat.

Och **har** ett val.

Hur går livet vidare när man har förlorat båda sina barn?

Annandagen 2004 försvann Sussie Janssons båda döttrar, Eleonor 14 och Josefin 12, i tsunamin som skövlade allt i området Khao Lak där de semestrade tillsammans med sin pappa och hans nya familj. Senare skulle det visa sig att sex av sju i familjen omkom i vågorna den dagen.

Sussie fick först höra om tsunamin av sin pappa som ringde och berättade vad som hade hänt, men de trodde att flickorna klarat sig för på nyheterna talade man bara om Phuket. Ingen nämnde något om Khao Lak. Till en början. Sedan blev det känt att just Khao Lak var det mest drabbade området.

– Jag hittade på massor av förklaringar varför jag inte fick kontakt med mina flickor, berättar Sussie. Att de var på utflykt, att det inte fanns någon täckning där de var just då, att de var nere vid stranden och badade... Att föreställa sig någonting annat var otänkbart.

Sussie och hennes sambo Hans åkte själva ner till Khao Lak den 29 december för att söka efter familjen, trots att UD varnade för att åka dit eftersom det fanns döda kroppar kvar på stränderna och man var rädd för epidemier och andra sjukdomar.

– Vi åkte dit eftersom det var omöjligt att få någon vettig information så länge vi var kvar här i Sverige. Jag ville inte tro att det som hade hänt hade hänt. Jag trodde ändå in i det sista att flickorna fanns räddade någonstans.

När Sussie kom tillbaka till Sverige i januari var allting svart.

– Jag låste in mig i mitt rum under två månader och ville bara dö, berättar hon.

Sussie ville inte tala med någon, allra minst nyfikna kvällstidningsjournalister, men när Marianne Rundqvist frågade om hon ville tala i direktsändning i SVT ställde hon upp. Då skulle hon få möjlighet att

berätta om sina upplevelser och hur besviken hon var på det stöd hon inte fått från svenska myndigheter till skillnad från thailändarna, som varit helt fantastiska när Sussie och Hans hade varit i Thailand och letat efter flickorna och familjen.

I samma TV-program fanns också Narin och Maria Florén-Daengtakote med, grundarna till barnhemmet i Muang Mai på nordöstra Phuket, som byggdes i en rasande fart för att kunna användas av människor som drabbats av tsunamin och inte hade någonstans att ta vägen.

Så när Sussie kände att hon ville tillbaka till Phuket tog hon kontakt med Narin och Maria och frågade om hon och Hans kunde komma och hjälpa till på barn- och familjehemmet. Men bara om de verkligen kunde vara till nytta och göra en insats. Hon ville inte att de skulle säga ja för att de tyckte synd om henne.

I mars 2005 åkte de dit och har i princip aldrig kommit tillbaka.

– Det fanns så mycket att göra och jag vet inte riktigt hur det gick till, men vi fick ta över mer och mer ansvar för driften och helt plötsligt var vi de som drev barnhemmet. Och det var aldrig meningen att Narin och Maria skulle driva det vidare. De ville bara göra en snabb insats när de såg att människor behövde katastrofhjälp.

Idag är det barn som av olika skäl levat i misär som kan få en chans till ett bättre liv på barnhemmet.

– Det här är inte ett barnhem i traditionell mening, berättar Sussie. Det är ett hem för barn där man bor, ibland tillsammans med sin mamma, under en period av sitt liv för att bli stark och trygg och få möjlighet till en utbildning.

Barnen här blir skjutsade till och från skolan varje dag. De får lära sig att städa, tvätta, laga mat och allt som krävs för att klara sig själv. Alla – vuxna och barn – hjälper till att ta hand om barnhemmet.

”Du kan inte hindra sorgens fåglar från att flyga över ditt huvud, men du kan hindra dem från att bygga bo i ditt hår.”

Det kinesiska ordspråket inleder Happy Childs hemsida.

– Det är inget konstigt för thailändska barn att ”hjälpa till”. Det är en självklarhet och man gör det med glädje. Ibland tror jag att vi i Sverige gör barnen en björntjänst när vi curlar vägen för dem. I Thailand känner barnen att de behövs, att de fyller en funktion, och det är bara naturligt för en tonårskille som kommer hem från skolan och ser en äldre kvinna rensa ogräs, att han går dit och hjälper till.

Det finns många tonåringar som bor på barnhemmet nu. De har samma drömmar som andra ungdomar, och har hamnat mitt emellan föräldragenerationens värderingar och västvärldens MTV, som visar någonting helt annat.

– Det är inte lätt, menar Sussie. Och det ställer stora krav på oss när det gäller hur vi ska närma oss dem och prata om problemen. Det är så lätt att utgå från Sverige som ”norm”, men så är det ju inte alla.

Sussie har stor hjälp av Wow, en thailändska som driver barnhemmet tillsammans med Sussie och Hans, och det gäller inte bara thailändskt tänkande:

– Hon gör verkligen skäl för sitt namn, säger Sussie med ett leende. Hon är helt fantastisk och vi skulle inte klara oss utan henne.

Vi har mycket att lära av thailändarna, menar Sussie. De är mentalt starka och har en förmåga att leva i nuet. De fokuserar gärna på det som är positivt, även om det bara handlar om små enkla saker. De undviker konflikter och gör det mesta med ett leende, även när det gäller situationer som vi i västvärlden skulle bli tokarga på, och skrika på varandra.

– Som när jag körde på en minibus och förväntade mig värsta utskällningen men bara möttes av värme och förståelse och fick hjälp med att kontakta försäkringsbolaget.

Som journalist fick jag förmånen att intervju Sussie nu när hon tillfälligt är i Sverige för att träffa familj och vänner, men också donatorer och andra intressenter som vill stödja verksamheten i Thailand.

När vi skiljs åt efter en tre timmar lång pratstund ser jag med stor beundran på henne där hon går mot tunnelbanan. En liten stark kvinna med otroligt uttrycksfulla ögon som speglar hennes själ. Det går inte att undgå att se att hon bär på mycket sorg, men också på en stor tillit till livet, som har fått ett nytt meningsfullt innehåll.

Not "Jag älskar dig till himmelen" är ett thailändskt uttryck för stor kärlek. Det har barnen på hemmet lärt sig säga på svenska och säger det ofta.

INGVOR FARINOTTE

FAKTA OM BARNHEMMET

Barnhemmet består av tre radhusliknande byggnader där det förutom alla sovrum finns gemensamt kök, tvättplats, matrum och ett större samlingsrum med teve. Det ligger på en 7 000 kvm stor tomt som ägs av munkarna från Wat Muang Mai. Här finns också en pagod (ett litet andehus) dit man kan gå och meditera eller bara sitta en stund i lugn och ro. Den är avsedd för alla svenska själar som omkom i tsunamin, och hela området här är helig mark.

Här bor som mest 50 barn, men oftast är det runt 40. Många kommer hit via någon annan hjälporganisation, t ex Röda korset, och en del har hört talas om hemmet och kommer dit själva. Tyvärr kan inte alla tas emot, bara de som är i stort behov av hjälp.

Ofta kommer de från så fattiga förhållanden att det är svårt att föreställa sig för oss västerlänningar. Ibland kommer de från hem med missbruk eller kriminalitet, eller från hem där de har blivit vanvårdade av någon annan anledning. Ibland har föräldrarna dött i Aids, trafikolyckor eller på annat sätt.

Några mammor och en mormor bor också på hemmet. En del vuxna som idag arbetar på hemmet, kom hit som hjälpsökande och har stannat.

Barnhemmet är inte "lyxigt" även om det kan upplevas så när man jämför med andra barnhem i Thailand där det kan finnas 200-300 barn på samma yta. Där taggtråd omger barnhemmen och små barn med rakade huvuden springer barfota på en smutsig bakgård, ofta med sjukdomar som borrelia som inte behandlas.

Bedriver volontärverksamhet

Förutom de fast anställda finns normalt sett fem volontärer som jobbar här. Man måste stanna i minst tre månader och ha ett stort intresse för verksamheten. Idag är de flesta volontärer ungdomar från Sverige och Danmark.

– Alla som vill komma och hälsa på barnhemmet är välkomna hit, säger Sussie. Turister, donatorer och andra intressenter. Det är bara så vi sprider kunskap om barnhemmet. Vi lägger inte en krona idag på att göra "reklam" om oss för att få in bidrag.

Vill du också ge ett bidrag

Barnhemmet ägs av en thailändsk stiftelse, Barnhem Thai-Swedish Foundation, och drivs enbart med hjälp av privata donationer som till 95 procent är svenska. I Sverige får man stort stöd av bl a insamlingsstiftelsen och minnesfonden Happy Child Foundation, som startades i kärleksfullt minne av anhöriga till familjen Janson-Falk. Pengarna går till driften av barnhemmet och kan inte knytas till ett speciellt barn (även om Sussie funderar på en typ av fadderverksamhet när det gäller finansiering av högre utbildning som kostar mycket pengar i Thailand).

Om du vill lämna ett bidrag kan du antingen via autogiro bli en månatlig givare av en liten summa som du själv bestämmer, eller ge ett engångsbidrag till bankgiro 5330-6585. Du kan också köpa ett silverhjärta för 250:- där pengarna oavkortat går till barnen.

För mer information besök www.happychild.se.

Det här vackra silversmycket går att köpa för 250:- som oavkortat går till barnhemmet. Beställning kan göras via www.happychild.se

Sorgen & glädjen vandrar tillsammans

Det är i sorgen man lär sig hur livet är. Utan sorg skulle livet bli fattigare. Det menar prästen UllaBritt Berglund som skrivit boken "Utan mörker inget ljus".
Själv har hon förrättat runt 300 begravingar.

Den direkta effekten av kärlek som tas ifrån oss är sorg som berör de starkaste känslorna i vår existens, vanmakt, hopplöshet och förtvivlan. Sorg tar och kräver tid och som medmänniska måste vi stötta varandra i den oerhört smärtsamma processen.

All sorg är individuell, men man kan ofta se fyra stadier som en människa går igenom när hon drabbas av sorg. Förnekelse (chocktillstånd), bearbetning, acceptans och till slut en kreativ fas för vissa.

Till en början förnekar man att någonting hänt. Man förväntar sig att personen ska komma in genom dörren, komma tillbaka från sitt ärende. Man tror att det är ett missförstånd. Att man ska vakna upp ur sin mardröm.

Sedan följer en tid av bearbetning. Det är då man har behov av att återberätta alla detaljer kring det som hänt. Som kan tyckas oväsentliga men har stor betydelse för den som sörjer. I den fasen är det viktigt att det finns någon där som lyssnar.

– Det behöver verkligen inte vara en "expert" eller en doktor, menar UllaBritt. En god vän, en granne, en arbetskamrat, det spelar ingen roll bara det är en medmänniska där som lyssnar. Som är fysiskt närvarande.

Sorgen och sörjandet måste få ta sin tid. Ofta behöver man sitt "sorgeår" där alla årstider och högtider ska genomlevas.

– Att gråta är befriande och någonting man behöver göra efter en så stor förlust i livet. Förr fanns det ju gråterskor som hade till uppgift att få människor i sorg att gråta. Därför är jag emot piller som bedövar sorgen, om det inte finns en uppenbar risk för självmord, för den måste gås igenom och om man inte ger

sig möjlighet att sörja kapslar man in sorgen och då tar den sig andra uttryck. Man kan bli fysiskt sjuk och obearbetad sorg finns kvar i kroppen så länge man lever.

Många människor upplever att det är svårt att veta hur man ska göra när någon har sorg. "Jag vet inte vad jag ska säga" är en vanlig ursäkt och i många fall undviker man den sörjande, vissa går till och med över på andra sidan gatan för att slippa konfronteras.

– Det är det värsta man kan göra, säger UllaBritt. Du behöver inte säga så mycket, det viktigaste är att du är där och att du lyssnar. "Jag beklagar sorgen", "Jag vet vad som har hänt dig, och jag känner med dig". Enkla fraser fungerar utmärkt, och det är ingen som förväntar sig att du ska ha några svar eller säga några kloka ord. Det kan i stället lätt bli fel.

Den som är drabbad kan behöva känna fysisk beröring eftersom man ofta befinner sig i en slags

bubbla av överklighet – att man nästan inte finns till. Då kan en kram göra att man blir verklig igen. Andra saker du kan göra för den som sörjer är praktisk hjälp. Mat och värme, en gryta och en filt betyder mer än tjugiga saker eller löften om framtiden. En promenad i naturen kan göra underverk. Här får man möta liv och död, hur knoppar slår ut och hur gräset vissnar på senhösten. Naturen har en fantastiskt läkande effekt.

– Som medmänniska betyder du mer än du tror, menar

” Det viktigaste är inte vad vi säger i sorgen, utan att vi lyssnar. ”

UllaBritt. Och våga kommentera det som hänt, låtsas inte att allt är som vanligt, för det är det inte.

Om du inte har möjlighet att besöka personen, skicka ett kort, en enkel hälsning.

Efter begravningen, när telefonerna tystnar, behövs du som mest.

I den tredje fasen, accepterandet, råder frid och stillhet. Det är då man sorterar och väljer ut de saker man vill ha kvar som minne.

– Jag tror att det är viktigt att man "rensar" när man känner att man orkar det, säger UllaBritt. Att man kan släppa taget och gå vidare i sitt liv, även om det är svårt. Såren efter att förlora ett barn tror jag aldrig läker, men man måste försöka gå vidare och finna ny mening med livet. Leva för de levande. Det händer ofta att man gör stora förändringar i sitt liv när man har mist någon man levt tillsammans med, som var mitt i livet.

– Den kreativa fasen gäller inte för alla, men jag har ofta sett den hos konstnärer inom olika genrer. Skapandet får en ny

dimension där sorgen får sitt uttryck i fantastiska konstverk som skiljer sig från konstnärens tidigare verk.

– Jag har förrättat runt 300 begravingar och för mig har sorgsamtalen varit berikande. Man lär sig livets bästa värden i samband med sorg. Att jordfästa barn är naturligtvis väldigt tungt, inte minst att möta föräldrarna som är i förtvivlan. De barn jag har jordfäst är för alltid levande i mitt minne.

Sedan finns den barmhärtiga döden. För den som har levt färdigt sitt liv, som kanske ligger som ett vårdpaket i slutskedet av sitt liv, som inte längre är ett liv och långt ifrån påminner om den man en gång var. Då kommer döden som en befrielse.

– Många vill inte att barn ska vara med på begravingar. Att de ska skonas. Det tycker inte jag. Tvärtom tycker jag att barn ska vänja sig vid att livet är ändligt och många gånger har de en naturligare

inställning till döden än vad vi vuxna har. Att dö är inte en olycka som drabbar oss. Det är en naturlig del av livet.

INGVOR FARINOTTE

UllaBritt Berglund har arbetat som präst i 30 år och är en mycket uppskattad föreläsare och författare. "Utan mörker inget ljus - en bok om sorg och försoning" är utgiven på Forum.

